

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/243206,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Przeciwko-komunistycznej-wladzy-Polskie-doswiad.html>
07.06.2026, 23:16

[Następny](#)

[Powrót](#)

Ogólnopolska konferencja naukowa „Przeciwko komunistycznej władzy. Polskie doświadczenia lat 1944-1989” - Łódź, 11-12 czerwca 2026 r.

Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi ppłk rez. Karol Piskorski ma zaszczyt zaprosić na ogólnopolską konferencję naukową „Przeciwko komunistycznej władzy. Polskie doświadczenia lat 1944-1989”, która odbędzie się w dniach 11-12 czerwca 2026 r. w Przystanku Historia im. ppłk. Wacława Lipińskiego w Łodzi.

11.06.2026

[bunt Kultura PRL](#)

Konferencja naukowa „Przeciwko komunistycznej władzy. Polskie doświadczenia lat 1944-1989” ma na celu wieloaspektową refleksję nad zjawiskiem sprzeciwu wobec władzy komunistycznej w Polsce, ujmowanego w perspektywie historycznej, społecznej, politycznej i kulturowej. Punktem wyjścia dla proponowanych rozważań jest rok 1944 i jego dalekosiężne konsekwencje - moment zapoczątkowania nowego porządku politycznego, który na dziesięciolecia zdeterminował relacje między państwem a społeczeństwem, opierając je na przemocy, represji oraz systemowym ograniczeniu podstawowych praw i wolności obywatelskich.

Sprzeciw wobec władzy komunistycznej przybierał różnorodne formy i natężenie, znane w historiografii jako tzw. polskie miesiące. Proces ten w perspektywie długiego trwania doprowadził do upadku systemu komunistycznego w Polsce, choć wydarzenia te miały charakter wyjątkowy i były ograniczone czasowo, osadzone w szerszym kontinuum postaw oporu, konformizmu i negocjowania przestrzeni wolności.

Istotnym obszarem rozważań będzie również rola Kościoła katolickiego i innych wspólnot religijnych jako przestrzeni oporu, mediacji i budowania tożsamości społecznej, a także znaczenie emigracji politycznej i środowisk polskich na uchodźstwie, które stanowiły ważne zaplecze intelektualne, polityczne i kulturowe sprzeciwu wobec reżimu komunistycznego.

Konferencja podejmuje także problematykę sprzeciwu w wymiarze kulturowym i symbolicznym, ze szczególnym uwzględnieniem kultury alternatywnej, kontrkultury i niezależnych praktyk artystycznych funkcjonujących poza oficjalnym obiegiem. Przedmiotem refleksji będą m.in. subkultury młodzieżowe, muzyka niezależna i scena alternatywna, teatr offowy, sztuka awangardowa, performance i działania efemeryczne, a także język buntu wyrażający się poprzez ironię, groteskę, absurd i prowokację. Ważnym polem analiz stanie się również przestrzeń miejska jako obszar oddolnych praktyk kontestacyjnych - od napisów i symboli na murach po nieformalne miejsca spotkań i wymiany idei.

Celem konferencji jest nie tylko rekonstrukcja wydarzeń, struktur i form sprzeciwu wobec władzy komunistycznej, lecz także ukazanie ciągłości tradycji oporu, przemian w rozumieniu odpowiedzialności obywatelskiej oraz zmieniających się strategii walki o społeczną i polityczną podmiotowość.

Konferencja organizowana w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Ruch

komunistyczny i aparat władzy 1917-1990”.

PROGRAM

11 czerwca (czwartek)

9.30-10.00 - rozpoczęcie konferencji

Panel I 10.00-11.20

Dr inż. Joanna Nowicka (Akademia Nauk Stosowanych Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu)
Przedsiębiorczość nieformalna w Polsce w okresie 1944-1989

Dr hab. Paweł Hut, prof. UW (Uniwersytet Warszawski)
Kwestia społeczna, jako przesłanka do kontestowania systemu politycznego w PRL w latach 80.
XX w.

Mgr Witold Kunicki-Goldfinger (Uniwersytet Warszawski)
Między wspólnym językiem a konfliktem znaczeń: spór o pojęcie „praworządność” jako forma
sprzeciwu wobec władzy komunistycznej w Polsce 1981 roku

Prof. dr hab. Kaja Kaźmierska (Uniwersytet Łódzki)
Między buntem a konformizmem - obraz PRL we współczesnej pamięci zbiorowej - refleksja
socjologiczna

Dyskusja 11.2-11.40

Przerwa 11.40-12.00

Panel II 12.00-13.20

Prof. dr hab. Jacek Czaputowicz (Uniwersytet Warszawski) (online)
Łódź jako centrala ekspozytury wywiadowczej „Liceum” w okresie listopad 1945 - maj 1946 r.

Dr hab. Bogusław Wójcik (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie)
Młodzież antysystemowa w Polsce południowo-wschodniej w latach 1944-1989 - zarys zjawiska

Dr Ksawery Jasiak (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Opolu)
Z dziejów młodzieżowych organizacji antypaństwowych na Śląsku Opolskim w świetle materiałów
komunistycznej bezpieki w latach 1947-1956

Dr hab. Przemysław Benken (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Szczecinie)
Młodzieżowe antykomunistyczne protesty w wielkich ośrodkach akademickich PRL pod koniec lat
osiemdziesiątych

Mgr Mateusz Szłapka (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Bydgoszczy)
Opór czy fanatyzm? Świadkowie Jehowy i Kościół Adwentystów Dnia Siódmego wobec

obowiązkowej służby wojskowej i wyborów w PRL

Przerwa 13.40-14.40

Panel III 14.40-16.00

Dr Bartosz Janczak (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi)

Działania władz komunistycznych w Polsce w latach 1944-1946 w świetle wybranych czasopism wojskowych wydawanych w Polskich Siłach Zbrojnych

Prof. dr hab. Jacek Piotrowski (Uniwersytet Wrocławski)

Nauka na uchodźstwie jako narzędzie walki z komunistyczną dyktaturą na przykładzie działalności prof. Bronisława Hełczyńskiego

Dr hab. Marta Sikorska, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki)

Antykomunistyczna publicystka Wandy Pełczyńskiej w emigracyjnej prasie polskiej (1945-1976)

Dr Monika Makowska (badacz niezależny)

„Czekamy na Ciebie czerwona zarazo/byś wybawiła nas od czarnej śmierci” (Józef Szczepański „Ziutek”). Antykomunistyczna postawa i doświadczenia Powstańców Warszawskich

Dyskusja 16.00-16.20

Przerwa 16.20-16.40

Panel IV 16.40-17.40

Dr hab. Krzysztof Lesiakowski, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki)

Likwidacja „białych plam historii” jako wyraz sprzeciwu wobec rzeczywistości w PRL na podstawie materiałów strajku studentów łódzkich ze stycznia-lutego 1981

Dr hab. Magdalena Grenda, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Teatr studencki i alternatywny w PRL: między sztuką, a praktyką sprzeciwu

Dr Ewelina Ślęzak (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi)

Ciało, słowo, bunt - łódzki teatr niezależny lat 70. i 80. XX w.

Dyskusja 17.40-18.00

12 czerwca (piątek)

Panel V 9.30-10.30

Dr Robert Dudziński (Uniwersytet Wrocławski)

„Obowiązkowo muszą być strzały i trupy, inaczej [...] cały film jest do maku”. Listy czytelników na łamach czasopisma „Film” w latach 1948-1956

Dr hab. Joanna Szczutkowska, prof. UKW (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)

Dr Arkadiusz Tyda (Uniwersytet Zielonogórski)

Czy big-beat był muzyką buntu? Społeczno-polityczne wymiary młodzieżowej kontestacji w Polsce lat 60. XX w. i ich reprezentacje wizualne

Dr Tomasz Toborek (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi)

Muzyka popularna lat osiemdziesiątych. Między buntem a kolaboracją z systemem

Dyskusja 10.30-10.50

Przerwa 10.50-11.10

Panel VI 11.10-12.10

Dr Artur Kuprianis (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi)

Droga do powstania nielegalnego kwartalnika „Puls”

Dr Dorota Miłkowska (Akademia Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu)

Przeciwko czerwonemu. Antyreżimowy bunt w twórczości Eugeniusza Geta-Stankiewicza

Mgr Patrycjusz Kisła (Uniwersytet Warszawski)

Twórczość Jeremiego Przybory jako wyraz sprzeciwu wobec komunistycznej władzy

Dyskusja 12.10-12.30

Przerwa 12.30-13.30

Panel VII 13.30-14.50

Dr Tomasz Bugaj (Uniwersytet Śląski)

Wspólnota religijna wobec władzy komunistycznej - konteksty kulturowe sprzeciwu i oporu

Mgr Marcelina Koprowska (Uniwersytet Warszawski)

„W ciężkich chwilach ratuje nas modlitwa. Daje nadzieję, uspakaja strach i grozę”. Praktyki religijne w więzieniach komunistycznych (1945-1956)

Ks. mgr Rafał Michaelis (Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu)

Teologia w cieniu ideologii. Zabiegi o akademickość wrocławskich studiów kościelnych po II wojnie światowej jako wyraz sprzeciwu wobec reżimu komunistycznego

Dr Karol Kubicki (badacz niezależny)

Przeciw, a nawet za - czyli krótka droga ewolucji poglądów politycznych ks. Antoniego Lempartego. Wokół sprawy „Bezdrożni”

Dyskusja 14.50-15.10

Przerwa 15.10-15.30

Panel VIII 15.30-16.30

Dr hab. Krzysztof Sychowicz, prof. AŁ (Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku)
Aparat władzy wobec kościoła katolickiego w województwie białostockim w latach 70-tych XX w.

Dr hab. Sebastian Ligarski, prof. PK (Centrum Solidarności „Stocznia” w Szczecinie)
Świetlica Wolności - zapomniane miejsce walki o wolność w okresie PRL

Dr Katarzyna Józwik (Instytut Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego w Warszawie)
„Splata się wasza modlitwa z waszym cierpieniem”. Religijność internowanych w stanie wojennym

Dyskusja 16.30-16.50

Konferencja ma charakter otwarty - serdecznie zapraszamy wszystkich zainteresowanych!

Pliki do pobrania

[RODO \(docx, 17.46 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Łódź

Kultura